

sen til Kjøbesummerne da kunde have heelt forandret sig, imod hvad de passende vilde være paa den Tid, da den i § 4 omtalte Commission havde foretaget sit Arbeide. Det er ganske vist, at der kan indtræde Uregelmæssigheder, men jeg troer ikke, de ere andet end praktiske Uleiligheder, og jeg troer ikke, at de Betragtninger, som derved ere stillede op mod vort Endringsforslag, egentlig gaae ud paa at sige, at noget Billighedshensyn eller noget Retstraw derved blev krænk; da vi stillede Forslaget, som disse Betragtninger os selv for Die, og det var kun for at simplificere Spørgsmaalet, at vi ikke ogsaa optog Forslag til at fjerne disse mulige Memper og praktiske Uleiligheder paa vor Forslagsliste. Det er jo let at fjerne disse praktiske Uleiligheder; man kunde jo gjøre det derved, at der efter et vist Antal Aar, 3, 5 eller ligesom man vilde, blev anordnet en Revision af Commissionens Ansættelse. Denne Revision af Ansættelsessummerne vilde det sikkert ikke have store Vanskeligheder at gennemføre; vi have imidlertid, som sagt, for at simplificere den Tanke, vi vilde udtrykke i vort Endringsforslag, undladt at stille Forslag derom, og i og for sig kunde man jo egentlig gjerne blive staaende ved Paragraphen, saaledes som den vil fremkomme, naar vort Endringsforslag bliver vedtaget, thi Staten taber jo Intet ved, at Fæsteren først erklærer sig i en senere Tid; idetmindste taber Staten Intet, naar man sammenholder det med Udgiften til Gevinst, beregnet efter Udvalgets Forslag i § 10; thi, naar man siger: Fæsteren kan i Fremtiden tage Stedet til Eiendom for den Værdi, hvortil det nu bliver ansat, saa har Staten jo faaet det Samme, som den vil opnaae ved at Udvalgets § 10 kommer til at gjælde; thi derefter faaer Staten kun det for Stedet, som Commissionen ansætter det til. Paa den anden Side kunde man sige, at Fæsteren vilde blive mindre vel stillet og være mindre tilbøielig til i Fremtiden at tage sit Sted til Selveiendom, naar han faae, at Commissionens Ansættelse var for høi efter Tidconjuncturerne, og at man ikke kunde faae den nedsat; men det er en mindre væ-

sentlig Omstændighed, som vi i og for sig ikke troe, at der er nogen Nødvendighed for at rette. Da Resolutionen af 1ste Juli 1846 udfom, blev det sagt i Motiverne til den — idetmindste har jeg forstaaet dem saaledes —, at det ikke vilde være nogen anbefaling, for at faae Arvesæfte indført, at sige, at, dersom Fæsterne ikke forlange Arvesæfte inden en bestemt Tid, saa skulde de ikke kunne faae det; man sagde tværtimod: det Tvangsmiddel, som vi ville bruge, for at faae Arvesæfte — hvilket vi ansee for noget Gavnligt — indført paa Domainerne, skal være, at de nuværende Fæstters Esterkommere ikke kunne vente Fæste efter Forældrenes eller deres Paarørendes Død, men at Godset da skal afhændes ved Auction: det var det Tvangsmiddel, man brugte for 5 Aar siden. Nu troer jeg, at Hensigten med det nuværende Lovforslag ikke kan være, at træde stærkere op imod Fæsterne, end Resolutionen af 1ste Juli 1846 gjorde, og det saameget mindre, som der dengang var Tale om Arvesæfte, og der nu er Tale om Selveiendom. Vi maae dog huske paa, hvad der saa ofte er sagt, og hvad der ogsaa er sagt ved Forhandling af denne Lov — om jeg ikke feiler, var det af den høitærede Indenrigsminister —, at netop paa Krongodset have Fæsterne en ved Sædvane, ja, man kunde næsten sige ved en fra umindelige Tider gjældende Sædvane grundet Ret til, at Stederne gaae over fra Forældre til Børn, at Fæstet bliver i Slægten; nu afviger man derfra ved at bestemme, at de nuværende Fæstere inden en vis Tid skulle erklære, om de vilde tage deres Steder til Selveiendom, og at ellers skulle Stederne sælges. Jeg siger, at en saadan Bestemmelse neppe staaer i fuldkommen Samklang med denne Sædvane, der ellers har været gjældende ved Fæstevækstingen paa Domainerne; jeg troer, at denne Sædvane meget mere opfordrer til at bruge al den Lempe, som mulig er, og som kan forenes med denne Lovs Formaal, at bringe de nuværende Fæstere til at overtage deres Steder til Selveiendom, og derved være Stederne i Slægtsfølgen.